

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กำลังคนมีความสำคัญมากในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นกิจการขนาดเล็ก หรือใหญ่ มาก เช่นการพัฒนาประเทศก็ตาม เพราะว่าแม้จะมีปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่นทุน การจัดการ วัสดุเครื่องมืออย่างเพียงพอในการดำเนินงาน แต่ถ้าขาดกำลังคนที่มีคุณภาพเสียแล้ว กิจการ นั้น ๆ ก็ประสบความล้มเหลวได้ยาก ดังนั้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นหน้าที่ของสถาบัน การศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษา มีบทบาทอย่างมากที่จะผลิตคนระดับสูง เพื่อสนอง ความต้องการของประเทศชาติตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ประชากรของประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงเป็นภาระแก่รัฐบาลที่จะต้องขยายปริมาณ การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับอัตราเพิ่มของประชากร กรมการฝึกหัดครูได้เร่งรัดผลิตครูให้ พอเพียงกับความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้ครู วิทยาลัยครูได้ผลิตครูทั้งภาคปกติและภาคนอกเวลา การผลิตครูจึงมุ่งเน้นปริมาณมากเกินไป

ภาวะความต้องการครูได้คลี่คลายลงตามจำนวนของนักเรียนประถมศึกษาที่ลดน้อยลง ไปเพิ่มจำนวนในระดับมัธยมศึกษา การผลิตครูลดลงจำนวนมาก และหันมาเน้นคุณภาพของการ ผลิต และอาจารย์แต่ละวิทยาลัยก็มีมากกว่าอัตราที่เหมาะสมกับนักศึกษา แผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ซึ่งต้องการลดการผลิตครูและเน้นคุณภาพในการผลิต จึงมีการจัดอบรมครูประจำการเพื่อเพิ่มคุณวุฒิ, ทักษะวิชาชีพ, ผลิตตำรา, บริการทางวิชาการแก่ ชุมชน ในแผนพัฒนาระยะที่ 5 (ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม 2524 : 10-11) กำหนดให้วิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง ผลิตครูไม่ให้เกิน 40,000 คน และลดลงเรื่อย ๆ โดยเฉลี่ย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการครู ในปี พ.ศ. 2527 - พ.ศ. 2529 ไม่มีความต้องการ ครูเพิ่มขึ้น นอกจากต้องการครูเพื่อชดเชยที่ปลดเกษียณเท่านั้น

เกี่ยวกับการเรียกร้องและความเสื่อมภาคทางการศึกษานั้น (วิจิตร ศรีสอ้าน 2518 : 39-40) หลังเหตุการณ์วันมหาวิปโยค เมื่อ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ได้มีการเรียกร้องสิทธิและความเสื่อมภาคในโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในวงการอุดมศึกษาอย่างมาก ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียกร้องสิทธิและความเสื่อม

ภาคของนักศึกษากลุ่มต่าง ๆ ทำให้มีการยกฐานะ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการฝึกหัดครู ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรมการฝึกหัดครูเมื่อสูญเสียวิทยาลัยวิชาการศึกษาไป ได้มีการเรียกร้องสิทธิในการขยายการศึกษาระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครูต่าง ๆ เช่นเดียวกัน จนกระทั่งมีการตราพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ขึ้น ทั้งนี้ภาระหน้าที่ของวิทยาลัยครูประกอบด้วยงานในหน้าที่ (พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 : 24) ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 5 ให้วิทยาลัยครูเป็นสถานศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาระดับปริญญาตรี ทำการวิจัย ส่งเสริมวิชาชีพและวิทยฐานะของครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงวัฒนธรรมและให้บริการทางวิชาการ แก่สังคม กรมการฝึกหัดครูและวิทยาลัยครู (กรมการฝึกหัดครู 2524 : 11) มีหน้าที่ตามหลักและตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน 5 ประการ คือ

1. ทำหน้าที่ผลิตครูให้โรงเรียนและสถานศึกษาทั่วราชอาณาจักร
2. อบรมครูที่ขาดวิทยฐานะทางครู
3. ส่งเสริมการอบรมครูประจำการ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการสอน
4. ทำการค้นคว้า วิจัย เกี่ยวกับการฝึกหัดครูตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวง

ศึกษาริการ

5. ผลิตตำราประกอบการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์แก่การศึกษา โดยส่วนรวม จากงานในหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดไว้ในมาตรา 5 ดังกล่าว ทางกรมการฝึกหัดครูได้นำมากำหนดบทบาทของวิทยาลัยครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 28 - 29) ที่ควรดำเนินการในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ดังนี้คือ

1. วิทยาลัยครูควรลดบทบาทการผลิตครูในเชิงปริมาณลง เน้นการผลิตครูให้ได้คุณภาพสูงขึ้น
2. วิทยาลัยครูควรหันไปดำเนินการ เพื่อช่วยปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้
  - 2.1 การอบรมครูประจำการ เพื่อเพิ่มคุณภาพ และประสิทธิภาพในการสอน
  - 2.2 ประสานงานกับวิทยาลัยครู หรือสถานศึกษาสังกัดอื่นที่อยู่ใกล้เคียง ร่วมกันทำการวิจัย และให้บริการแก่สังคม

2.3 ผลิตตารา วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกรมการฝึกหัดครู

2.4 ให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน

2.5 ร่วมกับชุมชนในการดำเนินกิจกรรมด้านทำนุบำรุง ส่งเสริมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนร่วมงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียน

ด้วยภาระหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 และบทบาทที่กำหนดในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) กรมการฝึกหัดครู (ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกรม 2524 : 2-3) ได้กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายการฝึกหัดครูไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

ผลิตและปรับปรุงครูให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม เหมาะสมกับความจำเป็นในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

2. นโยบาย

2.1 เลิกผลิตครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.)

2.2 ประสานงานและจัดทำแผนรวมสำหรับการผลิตครูและการใช้ครู

2.3 ขยายสาขาวิชาเพิ่มขึ้น เฉพาะสาขาที่ขาดแคลนครูสาขานั้น ๆ เท่านั้น

2.4 ปรับปรุงหลักสูตรเนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้มีทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้จบการศึกษาสามารถออกไปสอนตามหลักสูตรการศึกษา ก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา การศึกษาพิเศษและการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ส่งเสริมให้สถาบันฝึกหัดครูร่วมมือกันในการผลิต และใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนร่วมกัน และสนับสนุนให้สถาบันฝึกหัดครูมีอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ โดยเน้นมาตรฐานการฝึกหัดครูให้ทัดเทียมกัน

2.6 ให้มีมาตรการในการสูงใจ และคัดเลือกผู้ที่จะเข้าศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู เพื่อให้ได้คนที่เหมาะสมมีสติปัญญาสูง มีเจตคติและศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริง

2.7 ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีปรับปรุงสถาบันฝึกหัดครูให้ได้มาตรฐาน ดำเนินการเตรียมและฝึกอบรมผู้บริหารการฝึกหัดครู จัดทำแผนพัฒนาอาจารย์ เพื่อเพิ่มทุนประสิทธิภาพในการทำงานตามสาขาวิชาเดิม และพัฒนาอาจารย์ใหม่ให้มีประสิทธิภาพในการสอนโดยเร็ว รวมทั้งกระจายอัตราค่าจ้างอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ในสถาบันฝึกหัดครูให้เหมาะสมและเสมอภาคกัน

2.8 ให้มีระบบส่งเสริมความร่วมมือเพื่อใช้บุคลากรของสถาบันฝึกหัดครูอย่างมีประสิทธิภาพ

2.9 สดให้มีมาตรการในการคัดเลือกอาจารย์ที่จะเข้าทำการสอนในสถาบันการฝึกหัดครู เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม เจตคติ และศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริงเข้าเป็นอาจารย์

2.10 ส่งเสริมให้สถาบันการฝึกหัดครูทำการวิจัยและส่งเสริมการวิจัยโดยเฉพาะเน้นการติดตามประเมินคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาและประสิทธิภาพของการฝึกหัดครู

2.11 ส่งเสริมการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนในอันที่จะช่วยแก้ปัญหาและหรือพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น อันเป็นที่ตั้งของสถาบัน หรือกลุ่มสถาบันฝึกหัดครู

2.12 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันฝึกหัดครูดำเนินการให้บริการในการศึกษาและฝึกอบรมครูประจำการ เพื่อเพิ่มวุฒิและประสบการณ์โดยให้ความสำคัญแก่ครูประจำการที่ไม่มีวุฒิต่างครูและครูประจำการที่ปฏิบัติหน้าที่ห่างไกล เป็นอันดับแรก และในขณะเดียวกันให้สถาบันผู้ใช้ครูมีบทบาทในการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู

2.13 ส่งเสริมสนับสนุนให้ยุบลสาขาวิชาชีพอื่นที่ประสงค์จะเป็นครูได้ เรียนวิชาชีพครู เพื่อขยายอาชีพครูให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.14 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันฝึกหัดครูดำเนินกิจกรรมด้านส่งเสริมทำนุบำรุงเผยแพร่วัฒนธรรมและการกีฬาของท้องถิ่น อันเป็นที่ตั้งสถาบันหรือกลุ่มสถาบันฝึกหัดครู

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2520 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 :

10) ระบุว่า การฝึกหัดครูเป็นการศึกษามุ่งสร้างครูให้สามารถปฏิบัติงานและทำหน้าที่เป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรมในระดับวิทยุชนจะพึงปฏิบัติได้และมีลักษณะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย และระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ คำสั่ง พระมหากษัตริย์ ทั้งในบุคลิกภาพทั่วไป ความสัมพันธ์ต่อศิลปและบทบาทต่อสังคม นอกจากแผนการศึกษาชาติ

พ.ศ. 2520 ดังกล่าวแล้ว ในอดีตทางคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้เสนอแนวทางการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบทบาทและฐานะของครูและบุคลากรหลักให้ดำเนินการดังนี้ (คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา 2518 : 45-46)

1. ปรับปรุงระบบการฝึกหัดครูและบุคลากรหลักให้ได้คุณภาพและปริมาณที่ตรงกับความต้องการโดยเปลี่ยนหลักสูตรการฝึกหัดครูให้มีเพียงสองระดับคือ ประกาศนียบัตร และปริญญาตรี
2. เร่งอบรมครูประจำการ และบุคลากรหลักให้ทำหน้าที่ใหม่ได้ตามแนวการปฏิรูป
3. การผลิตครูภาคค่ำ การสอบวิชาชุด ให้น้อย ๆ เลิกไปในที่สุด แล้วเปลี่ยนเป็นการอบรมครูประจำการ เพื่อให้ครูได้ปรับปรุงงานของตน
4. ผลิตครูชนบท จากชาวบ้านที่มีประสบการณ์และทำงานในท้องถิ่นที่มีคุณลักษณะและนิสัยครูที่พึงประสงค์
5. อบรมวิชาครูระยะสั้นแก่ผู้ที่มีวิชาความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ช่วยสอนในระดับมัธยม ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยผู้มีวิชาชีพเฉพาะหลายด้านอย่างกว้างขวาง
6. ต้องสร้างแรงจูงใจให้คนดีมีความรู้มาประกอบอาชีพครู โดยเฉพาะในถิ่นกันดารและแหล่งเสื่อมโทรม
7. รัฐต้องจัดหลักประกันวิชาชีพครู โดยให้มีองค์การวิชาชีพครู ที่เป็นอิสระไม่เป็นราชการและปรับระบบบริหารบุคคลข้าราชการครู โดยให้มีคณะกรรมการ ข้าราชการครู (ก.ค.) ทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นโดยมี อ.ก.ค. ให้สอดคล้องกัน

ในขณะที่เดียวกันคณะกรรมการดังกล่าว (คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา 2518 : 258) ยังเน้นถึงการจัดการฝึกหัดครูเป็นการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา อาจารย์ในวิทยาลัยครูจึงต้องคำนึงอยู่เสมอว่า ตนเองมีภารกิจเช่นเดียวกับ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ซึ่งมีภารกิจ 4 ประการ คือ

1. การสอน
2. การวิจัย
3. การบริการสังคม
4. การทำนุบำรุงและส่งเสริมวัฒนธรรม

แม้ว่าวิทยาลัยครูจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 มาเป็นเวลานานถึง 7 ปี แล้วก็ตาม แต่สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน อาจารย์ในวิทยาลัยครู ส่วนมากยังคงยึดงานสอนเป็นงานหลัก มิได้ให้ความสนใจ และความสำคัญกับภารกิจการงานอื่น ๆ ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว พระนอม แก้วกำแหง (2520 : 8) ได้กล่าวว่า มีครูอาจารย์อีกจำนวนไม่น้อยที่ยังมิได้เริ่มปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ แต่ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่เพียงในเรื่องการสอน ตามตารางสอนที่วิทยาลัยครูกำหนด อันเป็นส่วนผลิตครูแต่เพียงประการเดียว

เมื่อสถาบันฝึกหัดครูมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ ฉะนั้น การดำเนินงานของสถาบันฝึกหัดครูจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของอาจารย์ในสถาบัน เป็นสำคัญ การที่อาจารย์จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น อาจารย์จะต้องมีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในบทบาทและความรับผิดชอบ มีความสำนึกที่จะปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของวิทยาลัยครูตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518

ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวมาทั้งหมดข้างต้นแล้วนั้น จึงจะเห็นได้ว่า ถ้าเราอยากจะทำทราบว่า การจะพัฒนาคุณภาพครู เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่นั้น ก็คงจะต้องวิธีการดำเนินการดังนี้ คือ

1. ออกแบบสำรวจการปฏิบัติภาระหน้าที่แต่ละด้านว่า

- 1.1 อาจารย์และผู้บริหาร มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถระดับใด ในภาระหน้าที่แต่ละด้าน
- 1.2 ให้อาจารย์และผู้บริหารได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยการประเมินว่าแต่ละภาระหน้าที่นั้นว่าสามารถปฏิบัติได้จริงในระดับใด
- 1.3 ให้อาจารย์และผู้บริหารได้แสดงความคิดเห็น โดยการให้เสื่อกว่า ถ้าการปฏิบัติภาระหน้าที่แต่ละด้าน ไม่อยู่ในความพอใจแล้ว เขาจะเลือกวิธีการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการใด

2. เมื่อเราสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลมาได้ เราก็จะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลว่า ภาระหน้าที่ด้านใด ที่อาจารย์และผู้บริหารมีความต้องการจะให้วิทยาลัย พัฒนาคุณภาพครูและพัฒนาโดยวิธีใด สดล่าวถึงความต้องการ เพื่อพิจารณาดำเนินการในขั้นต่อไป

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับว่าสิ่งใดที่มีความสำคัญและเป็นความต้องการ ลำดับแรกในการพัฒนาคุณภาพครู เพื่อเสนอเป็นโครงการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพครูให้มีขีด

ความสามารถที่จะปฏิบัติภาระหน้าที่ได้อย่างดีตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์วิทยาลัยครู ซึ่งสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูเกี่ยวกับการพัฒนาคณาจารย์ให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติภาระหน้าที่ โดยนำผลที่ได้จากการสำรวจมาเสนอรูปแบบ การพัฒนาอาจารย์วิทยาลัยครู ตามความเหมาะสมในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ศึกษารูปแบบของการพัฒนาคณาจารย์
2. สำรวจความต้องการในการพัฒนาคณาจารย์ และวิเคราะห์ปัญหาในการพัฒนาคณาจารย์
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นในการพัฒนาคณาจารย์ระหว่างอาจารย์กับผู้บริหาร
4. เสนอโครงการพัฒนาคณาจารย์วิทยาลัยครู ซึ่งประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ ผู้รับผิดชอบ, การจัดตั้งหน่วยงาน, งบประมาณ ตลอดจนวิธีการดำเนินการ ระยะเวลา และอื่น ๆ

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดดังนี้ คือ

1. ข้อคำถามในแบบสอบถามจะเป็นการถามอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมภารกิจต่าง ๆ ตามที่ระบุในพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 อันจะนำไปสู่แนวทางในการหารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาคณาจารย์ในวิทยาลัยครู
2. ผู้บริหารในวิทยาลัยครูส่วนมากยังมิได้แยกเด็ดขาดจากการสอน ฉะนั้นคำตอบของผู้บริหารที่ทำการสอนด้วย จะถือว่าตอบในฐานะของผู้บริหาร

คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาคณาจารย์ หมายถึง กระบวนการที่จะช่วยให้อาจารย์ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ รวมทั้งปรับปรุงทัศนคติ และเทคนิคต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของวิทยาลัยครูตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518

บทบาทและความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่แสดงออกมาเพื่อ
ดำเนินงาน และ/หรือบริหารกิจการตามตำแหน่งที่ตนรับผิดชอบ ซึ่งมีบทบาทได้แก่ การสอน
การให้การอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ การวิจัย การให้บริการทางวิชาการ
แก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

กิจกรรมเสริมความรู้หรือกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาจารย์ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อ
ให้ คณาจารย์ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ รวมทั้งปรับปรุงเจตคติ และเทคนิคต่าง ๆ เกี่ยว
กับบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ในด้าน การสอน การให้การอบรมครูและบุคลากรทาง
การศึกษาประจำการ การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒน-
ธรรม ได้แก่ การจัดอบรม การจัดอภิปราย การประชุมปฏิบัติการ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย
ในโอกาสต่าง ๆ การจัดทำเอกสารเผยแพร่งานวิชาการ หรืองานวิจัย เป็นต้น

ภารกิจ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ ทั้งที่เกี่ยวกับงานโดย
ตรงและงานพิเศษที่ควรต้องกระทำ

การสอน หมายถึง กิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง ที่อาจารย์ผู้สอนจัดขึ้น
เพื่อมุ่งให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจครอบคลุมในเรื่อง ความ
รู้พื้นฐานเพื่อการสอน จุดมุ่งหมายของการสอน วิธีสอนแบบต่าง ๆ เนื้อหาวิชาที่สอน เทคนิคการ
สอนการผลิตสื่อประกอบการสอน รวมทั้งการวัดผลผู้เรียน ตลอดจนการประเมินผู้สอน

การอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ หมายถึง การให้ความรู้แก่ครู
หรือบุคลากรอื่น ๆ ซึ่งให้บริการทางการศึกษา ที่เป็นครูหรือบุคลากรประจำการ เพื่อเพิ่มพูน
วิทยฐานะตลอดจนเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์จะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ปฏิบัติงาน

ครูประจำการ หมายถึง ครูที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรุงเทพมหานคร และสังกัดกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่ครู

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่บริการทางการศึกษา เช่น ครูใหญ่
ผู้ช่วยครูใหญ่ ศึกษานิเทศก์ หัวหน้าหมวดการศึกษา ศึกษานิเทศก์ บรรณารักษ์ เป็นต้น หรือ
ผู้ที่หน่วยงานนั้นต้องการเตรียมขึ้น เพื่อขอแต่งตั้งเป็นผู้บริหารการศึกษาต่อไป

การวิจัย หมายถึง การที่อาจารย์จะต้องมีความรู้ความสามารถครอบคลุมเรื่องหลัก
การและระเบียบวิธีการวิจัย เทคนิคการดำเนินการวิจัย วิธีการเขียนบทความและตำราวิชาการ

ใหม่ ๆ และผลการวิจัยทางการศึกษา

การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนและสังคม หมายถึง การที่อาจารย์จะต้องมีความรู้ความสามารถ ครอบคลุมเรื่องการวางแผน และการจัดการฝึกอบรม การให้การอบรมการศึกษา นอกระบบ อาชีพต่าง ๆ ของประชาชนในท้องถิ่น การปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การสหกรณ์ อนามัยชุมชน การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาชุมชน

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หมายถึง การที่อาจารย์จะต้องมีความรู้ความสามารถ ครอบคลุมเรื่อง ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามต่าง ๆ ของท้องถิ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในอันที่จะสนับสนุนทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมเหล่านั้นให้คงอยู่คู่กับชุมชนสืบต่อไป

ผู้บริหาร หมายถึง อาจารย์ในวิทยาลัยครู ที่เป็นผู้บริหารระดับต่าง ๆ ได้แก่ อธิการ รองอธิการ หัวหน้าสำนักงานอธิการ รองหัวหน้าสำนักงานอธิการ หัวหน้าคณะวิชา รองหัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าภาควิชา รองหัวหน้าภาควิชา หัวหน้าแผนกในสำนักงานอธิการ หัวหน้าศูนย์

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ในวิทยาลัยครูที่ทำหน้าที่สอน เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ เป็นที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน และสังคม ทำการวิจัยและนิเทศการสอน

โครงการ หมายถึง รูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งอาจจะเป็นระยะเวลาสั้น ๆ หรือระยะยาว ก็ได้ สดชื่นเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญเพิ่มขึ้นตามอุดมการณ์ของโครงการนั้น ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คือ ทำให้ทราบความต้องการในการพัฒนาคณาจารย์ของวิทยาลัยครูว่า อาจารย์วิทยาลัยครูมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองด้านใดเป็นอันดับแรก และด้านใดเป็นอันดับรอง ๆ ลงมา และต้องการพัฒนาโดยวิธีใด ตลอดจนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์กับผู้บริหารเกี่ยวกับการพัฒนาคณาจารย์วิทยาลัยครู ซึ่งจะทำให้โครงการพัฒนาคณาจารย์วิทยาลัยครู ที่ประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ ผู้รับผิดชอบ, การจัดตั้งหน่วยงาน, งบประมาณ ตลอดจนวิธีดำเนินงาน ระยะเวลาและอื่น ๆ อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวิทยาลัยครูชั้นได้